

Missatge inaugural del Simposi Teològic "Santedat i Món"

Intervenció del Cardenal Joseph Ratzinger, prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, en el simposi sobre el fundador de l'Opus Dei, organitzat per la Facultat de Teologia de l'Ateneu Romà de la Santa Creu del 12 al 14 d'octubre de 1993 a la seu de l'Ateneu, palazzo Apollinare de Roma.

14/08/2013

Cardenal Joseph Ratzinger, prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe

«Entre les tribulacions de la terra es fa sentir cada vegada amb més força un cant de lloança. Al voltant del tron de Déu es troba un nombre creixent d'elegits, les seves vides - transcorregudes en l'oblit de si - s'han transformat ara en alegria i glorificació. Aquest cor no només canta en el més enllà, es prepara a la història, tot i que romanguí amagat. Tot això ho dóna a conèixer amb summa claredat la veu que prové del tron, això és, de la seu de Déu: "*Lloeu el nostre Déu, tots els seus servents, tots els qui el venereu, petits i grans!*" (Ap 19, 5). És una exhortació a exercir la pròpia tasca en aquest món, entrant d'aquesta manera a formar part de la litúrgia eterna».

Vaig pronunciar aquestes paraules fa poc més d'un any, al maig del 1992,

en l'homilia d'una de les misses celebrades en acció de gràcies per la beatificació de Josepmaria Escrivà. Resultava lògic que, en ocasió semblant, evoqués la litúrgia celeste: tota beatificació constitueix un acte mitjançant el qual l'Església, reconeixent que un dels seus fills ha merescut entrar en la intimitat de Déu, proclama la unió entre la terra i el cel. El poble cristià, pelegrí sobre la terra, entre dificultats i amargors de vegades grans, sap que forma part d'una realitat molt més àmplia: la Ciutat dels sants, que, iniciada i preparada a la terra, omplirà el cel.

Era lògic -repeteixo- que, en la missa d'acció de gràcies per una beatificació, s'evoquessin i recordessin aquestes perspectives essencials de la fe cristiana: o per ventura ¿no és la celebració eucarística el moment en què l'Església confessa i viu amb més profunditat i participació aquella

unitat entre la terra i el cel de la qual ens parlen les beatificacions i les canonitzacions? És també lògic, però evocar perspectives semblants en aquests instants, al començament d'una reunió científica? Un simposi d'estudi és el lloc adequat per fer consideracions místiques i pietoses? O no és més aviat el moment de deixar actuar la raó científica, entesa ja com a raó històrica, que analitza críticament els textos del passat, ja com a raó d'argumentació, que té necessitat de conceptes i reclama demostracions?

La Teologia, ciència en el sentit més ple de la paraula, constitueix sens dubte un cert fruit de l'exercici de la raó científica. Tot i això, no és inadequat evocar en aquest context la realitat del cel, més encara, cal fer-ho, perquè només des de semblant punt de vista hom pot entendre la Teologia. Tomàs d'Aquino ho va expressar amb fórmula justament

famosa i àmpliament repetida: la Teologia és ciència subalterna de la ciència de Déu i de la dels sants. Aquesta afirmació pressuposa la reflexió aristotèlica, i, en concret, els textos amb què l'Estagirita va posar de manifest que les ciències no configuren mons intel·lectuals inconnexos, sinó coneixements relacionats entre si, de manera que unes troben en altres el seu fonament i, per tant, resulten subalternes respecte d'elles. Aquestes consideracions sobre el entrecreuar-se de les ciències van ser rebudes per Tomàs d'Aquino per tal de consolidar la Teologia. El cristià és un vianant, un ésser en camí que no veu Déu, tot i que la paraula de la revelació el fa entreveure el misteri. Per tant, sap, però en dependència del saber d'un altre. La Teologia, que neix de la fe és, en definitiva, subalterna respecte al saber que Déu té de si mateix, i del qual els sants gaudeixen ja d'una manera immediata i definitiva.

Amb aquesta consideració, sant Tomàs pretenia subratllar que l'ànsia de veritat present en el cor humà, i encara més en el cor del creient, i de la qual neix la Teologia, no és fruit d'una il·lusió, d'un desig destinat a quedar-se constantment insatisfet, sinó que representa l'expressió d'una capacitat que Déu ha inscrit en el nostre esperit i que Ell mateix apaivagarà un dia. La Teologia desembocarà en la visió, en aquella visió que per als sants és ja una realitat.

Però la consideració de la Teologia com a ciència subalterna respecte al saber de Déu i dels sants no només implica una tensió vers l'escatologia, cap a la consumació final, cap a aquell moment en què la veritat entrevista, rebuda amb la paraula, es desvetlla plenament i mena a la situació terminal dels sants. Implica també, en virtut del seu mateix concepte, una referència a aquella

unió vital amb Déu que resulta possible, ja a la terra, a aquells que, obrint-se amb fe a la paraula divina, se l'apropien no només amb la intel·ligència sinó amb la totalitat del cor. Perquè Déu és simultàniament i inseparable veritat, bondat i bellesa, i la força unitiva de l'amor no només condueix a deixar-se penetrar per la seva bondat, sinó també a aprofundir en la seva veritat.

El teòleg ha de ser home de ciència, però també, i precisament en tant que teòleg, home d'oració. No només ha d'atendre al desplegament de la història i al desenvolupament de les ciències, sinó també -i encara més- al testimoni de qui, havent recorregut fins al fons el camí de la pregària, ha arribat ja a la terra a les vetes més altes de la intimitat divina, és a dir, al testimoni dels qui, en el llenguatge corrent, anomenem amb el qualificatiu de sants. La comprensió de Déu, testifiquen els

sants, constitueix -com ja he assenyalat en una altra ocasió- «el punt de referència del pensament teològic, que en garanteix la rectitud. En aquest sentit, el treball dels teòlegs és sempre "secundari", relatiu a l'experiència real dels sants. Sense aquest punt de referència, sense aquest íntim ancoratge en semblants experiències, la Teologia perd el seu caràcter de realitat» (J. RATZINGER, *Guardare Cristo. Esercizi di fede, speranza i Carità*, Jaca Book, Milà 1989, pàg. 29). Practicar la Teologia, dedicar-se a la recerca i a la docència teològica, no equival a entestar-se a una feina freda i desencarnada, sinó ocupar-se d'un Déu que és amor, i al qual s'accedeix a través de l'amor.

Superant la ruptura entre teòlegs i espirituals produïda als inicis de l'edat moderna i, més radicalment encara, el marcatge intel·lectualisme que constitueix un dels límits de la posició il·luminista, la teologia

contemporània proclama l'íntima connexió entre Teologia i Espiritualitat, introduint-se d'aquesta manera novament en la gran tradició cristiana. Per tant, res més lògic que organitzar -com cim d'un any destinat a celebrar una beatificació- un simposi d'estudi. I que, en les paraules que introdueixen aquesta reunió, hagi evocat precisament la litúrgia celestial, el cor d'àngels i sants que han arribat a la visió de Déu: ja que la Teologia es nodreix d'aquesta visió i de l'anticipació en l'oració contemplativa.

Resulta oportú, i fins i tot necessari, que els teòlegs escoltem la paraula dels sants per descobrir el missatge: un missatge multiforme, ja que els sants són molts i cadascú ha rebut el seu carisma particular, i al mateix temps unitari, perquè els sants remeten a l'únic Crist, al qual s'uneixen i la riquesa del qual ens ajuden a penetrar. En aquesta

simfonia múltiple i unitària, en la qual, com diria Möhler, consisteix la tradició cristiana, quin accent duu amb ell el beat Josepmaria Escrivà?; a la seva llum, quin impuls rep la Teologia? No em correspon respondre ara a aquestes preguntes: els relators del congrés aportaran les reflexions personals, a les quals se sumaran les de tots, participant de l'esperit del beat Josepmaria Escrivà i en connexió amb el seu missatge, es dediquin, amb el passar dels anys, a l'ensenyament i a la investigació teològica.

Amb tot, hi ha una realitat que salta a la vista quant un s'acosta a la vida de Mons. Escrivà de Balaguer o entra en contacte amb els seus escrits: un sentit molt viu de la presència de Crist. ***«Encén la teva fe. —Crist no és una figura que ha passat. No és un record que es perd en la història. Viu! Iesus Christus heri et hodie: ipse et in saecula! —diu***

Sant Pau—. *Jesucrist ahir i avui i sempre!*», escriu a *Camí* (n. 584).

Aquest Crist viu és més un Crist proper, un Crist en el qual el poder i la majestat de Déu es tornen presents a través de les coses humanes, simples, ordinàries.

Hom pot, doncs, parlar, en relació amb el beat Josepmaria Escrivà, d'un cristocentrisme accentuat i singular, on la contemplació de la vida terrenal de Jesús i la contemplació de la seva presència viva a l'Eucaristia condueixen al descobriment de Déu i a la il·luminació, a partir de Déu, de les circumstàncies del viure quotidià. *«Jesús, creixent i vivint com un de nosaltres, ens revela que l'existència humana, els quefers corrents i ordinaris, tenen un sentit diví. Per molt que hàgim considerat aquestes veritats, ens hem d'omplir sempre d'admiració en pensar en els trenta anys d'obscuritat, que constitueixen la*

major part del pas de Jesús entre els seus germans els homes. Anys d'ombra, però per a nosaltres, tan clars com la llum del sol. Més ben dit: resplendor que il·lumina els nostres dies i els dóna una autèntica projecció, perquè som cristians corrents, que menem una vida ordinària, igual que la de tants milions de persones en els llocs més diversos del món» (És Crist que passa, n. 14).

Dues conseqüències es desprenen d'aquesta consideració de la vida de Jesús, del misteri profund de la realitat d'un Déu que no només s'ha fet home, sinó que ha assumit la condició humana, fent-se en tot igual a nosaltres, llevat del pecat (cfr. *Heb* 4,15). Primer de tot la crida universal a la santedat, a la proclamació de la qual el beat Josepmaria va contribuir notablement, com recordava Joan Pau II en l'homilia solemne de la missa de beatificació. També, per

donar consistència, a aquesta crida, el reconeixement que s'arriba a la santedat, sota l'acció de l'Esperit Sant, a través de la vida quotidiana. La santedat consisteix en això: a viure la vida quotidiana amb la mirada fixa en Déu, en plasmar les nostres accions a la llum de l'Evangeli i de l'esperit de la fe. Tota una comprensió teològica del món i de la història deriva d'aquest nucli, com testimonien, de manera precisa i incisiva, molts textos del beat Escrivà.

«Aquest món nostre, -proclamava en una homilia- que és bo, perquè va sortir bo de les mans de Déu. Fou l'ofensa d'Adam, el pecat de la supèrbia humana, que va trencar l'harmonia divina d'allò que era creat. Però Déu Pare, en arribar la plenitud dels temps, envià el seu Fill Unigènit, el qual —per obra de l'Esperit Sant— s'encarnà de Maria sempre Verge per restablir

la pau, per tal que, redimint l'home del pecat, adoptionem filiorum reciperemus, (Gal 4,5) fóssim constituïts fills de Déu, capaços de participar en la intimitat divina perquè així fos concedit a aquest home nou, a aquesta nova branca dels fills de Déu (cf. Rm 6,4-5), d'alliberar l'univers enter del desordre, restaurant totes les coses en Crist, que les ha reconciliades amb Déu(cf. Co 1, 20).» (És Crist que passa, n. 183).

En aquest text esplèndid, les grans veritats de la fe cristiana (l'amor infinit de Déu Pare, la bondat originària de la creació, l'obra redemptora de Crist Jesús, la filiació divina, la identificació del cristià amb Crist...) són portades a col·lació per tal d'il·luminar la vida del cristià i, més en particular, la vida del cristià que viu enmig del món, obstinat en les múltiples i complexes

ocupacions seculars. Les perspectives dogmàtiques de fons es projecten sobre l'existència concreta, i aquesta, al seu torn, impulsa a considerar de nou, amb una preocupació inèdita, el conjunt del missatge cristià; d'aquesta sort, es produeix un moviment en espiral, que implica i sosté a la reflexió teològica.

Com deia abans, no em toca a mi, però, afrontar ara aquesta tasca, sinó només introduir el present simposi. N'hi ha prou amb el que he dit, acompanyat dels meus desitjos que aquests treballs, en aprofundir en el missatge espiritual del beat Josepmaria Escrivà, contribueixin al desenvolupament de la Teologia, per bé de tota l'Església.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/missatge-
inaugural-del-simposi-teologic-santedat-
i-mon/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/missatge-inaugural-del-simposi-teologic-santedat-i-mon/) (26/08/2025)